

Міністерство культури України. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244966871

5. Радіо Свобода. Порошенко підписав закон, що забороняє частину російських фільмів [Електронний ресурс] / Радіо Свобода – Режим доступу до ресурсу: <http://www.radiosvoboda.org/content/news/27687909.html>

6. Яременко М. Єфрем Лукацький: нема такої фотографії чи інформації, яка коштувала б життя [Електронний ресурс] / Марина Яременко. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://life.pravda.com.ua/person/2015/01/1/18b808/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-281-7-73>

Потайчук Д. М.

студентка 3-го курсу філології,

Науковий керівник:

Назаренко О. М.

кандидат філологічних наук, доцент,

Національний університет «Одеська юридична академія»

МЕНТАЛІТЕТ ЯК СПОСІБ СВІТОБАЧЕННЯ ЛЮДИНИ

Менталітет – одна з основних категорій міжкультурної комунікації, або ж специфіка світосприйняття та світотлумачення, властива конкретному народові. Ментальність є своєрідним «характером» нації, народу, але найкраще цей характер можна простежити на прикладі будь-якої конкретної людини. Зокрема, ментальність українського народу формувалася під впливом складних історичних обставин. Основну роль відіграло геополітичне розташування України на перехресті історичних шляхів зі Сходу на Захід і з Півночі на Південь. Ця обставина зумовила химерне поєднання у світогляді українця західної та східної ментальності. Так, наприклад, сучасний українець, високо поцінує досягнення науки та техніки, але водночас для нього важливо, щоб вони використовувалися задля гуманістичного спрямування.

Основні риси українського менталітету – емоційність, оскільки українець, не відмовляючись від раціоналістичної думки, великої ваги надає виявам почуттів та емоцій. Інколи він може видаватися навіть сентиментальним і надто ліричним. Толерантність – не агресивність, терпимість до іншого. Пошана до жінки – теж є важливим аспектом, так

як її вважають оберегом сім'ї. Українець дуже прив'язаний до своєї родини, в якій намагається будувати міцні і надзвичайно близькі стосунки. Серед негативних рис українців є заздрість. Вона передавалася з покоління у покоління і з цією рисою пов'язане також бажання, щоб у тебе не було гірше ніж у когось [6].

Простежується тісний взаємозв'язок мови й ментальності народу, а саме культури та мислення [4, ст. 332]. Мова є засобом відображення національної ментальності.

Менталітет – це спосіб світобачення людини, як представника певної нації та соціально-культурної спільноти [2, ст. 46], форма народного світосприйняття. Кожна нація має свої цінності. Так, наприклад, українці і поляки хоча і межують поруч, але мають зовсім різне бачення щодо праці і особистого життя. У поляків на першому місці завжди стоять їх власні інтереси й робота, а в українців навпаки – перш за все родина і суспільство. І якщо у поляка буде вибір поїхати на вокзал та зустріти родичів, або піти на роботу й виконувати свої обов'язки перед державою, то він обере другий варіант, бо власні інтереси у цього народу вищі, ніж суспільні.

Ще одним прикладом слугують дві країни, які також знаходяться поруч, але зовсім не схожі за типом мислення, це США та Японія. Відмінність їх менталітету полягає в індивідуальному і колективному принципі праці. У США суспільство звикло працювати поодиноці. Цей народ цінує незалежність, емоційну відособленість і, звісно, особисті досягнення. Люди керуються власними інтересами, і на основі своїх винагород отримують підвищення заробітної плати і кар'єрне зростання. Щодо Японії, то тут зовсім протилежний принцип праці. Суспільство прагне до кооперації, групових змагань та емоційної близькості. Люди постійно роблять разом проекти і співпрацюють задля досягнення спільної мети. Щодо досягнення окремої людини, то це не вважається чимось унікальним, підвищення на посаді отримують внаслідок досягнення гарного результату усією командою, а не індивідом. Окрім цього, власні інтереси зазвичай майже не враховуються, якщо суперечать або не підтримуються групою.

Науковці пов'язують менталітет з національним характером. Він відображає складну систему основних уявлень людей, закладених у їх свідомість культурою, мовою, релігією, наукою, етносом, суспільним спілкуванням. Синтез усіх цих компонентів звичайно здійснюється на підсвідомому рівні, інтуїтивних «відкриттів», але він не завжди і не повністю усвідомлюється людиною. У результаті виникає сукупність настанов, які стосуються найбільш важливих і загальних моментів життєдіяльності індивіда [5, с. 37-40].

Для порівняння культурних особливостей кожної спільноти використовують порівняльний метод. Цей метод полягає в зіставленні двох або більше націй і їх культур та знаходження спільного і відмінного між їх менталітетом. Окрім цього, можна визначити, які саме події впливали на такий устрій і спосіб життя, який зараз притаманний тому чи іншому народові. Яскравим прикладом слугує уявлення про національного героя кожного народу. Так для українців – це буде сильний духом і тілом чоловік, який спрямовує всі свої сили для інших, бореться зі злом і хоче зробити цей світ кращим, це образ незламного козака. А для англійців це буде людина з низів, яка така ж за статусом, як і вони, і яка зробить усе задля добробуту бідних селян, цим символом є образ Робін Гуда. Тобто, у кожного народу своє бачення, яким повинен бути національний герой.

Одним з методів є геополітичний. Аналізує соціально-економічне становище країни, її географічне і політичне положення, зовнішні обставини й умови, які визначають розвиток в світі та в регіоні.

Отже, національний менталітет – це властивий даній етнічній спільноті стиль життя, культури, а також система цінностей, поглядів і світогляду, яка визнає особливості душі, серця і розуму, є характером. На сьогодні в науковій літературі дослідження менталітету пов'язане із багатьма методологічними труднощами, відсутністю єдиної трактовки змісту поняття, асиміляцією та взаємовпливом націй.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Київ: Довіра, 2007. 205 с.
2. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. Київ: «Академія» 2012. 283 с.
3. Назаренко О. М. Основні категорії в сучасному газетному тексті. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції Т.2. Одеса, 2018. С. 732 – 736.
4. Назаренко О. М. Типологія прецедентних газетних заголовків за походженням. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки*. Випуск 28. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. С. 331-333.
5. Побочий І. А. Менталітет українського суспільства: витоки та сучасний стан. *Вісник СевДТУ*. Вип. 91. Севастополь, 2008. С. 37–40.
6. Троцько М. Про менталітет українців на основі оповідання Леся Мартовича «Стрибожий дарунок» <https://lysty.net.ua/mentality/>